

Erasmus School of
Social and
Behavioural Sciences

Een warme transitie

Onderzoek en documentaire
over de belevingen van
huishoudens in de
energietransitie

Bijeenkomst Energie Samen Zuid-Holland
07-04-2026
Jeltje van der Haer

Jeltje van der Haer
vanderhaer@essb.eur.nl

Onderzoeksproject & documentaire 'Een warme transitie'

Erasmus Social Design Hub
<https://erasmusocialdesignhub.nl>

Aanleiding

Vorbij ...

- de voordeur
- de 'usual suspects'
- (alleen) technische en financiële overwegingen

Kijkend naar ...

- dagelijkse routines en praktijken
- emoties en sensorische ervaringen
- de menselijke kant van de verwarmingstransitie

< Terug

Bewoners Amsterdam lopen niet warm voor warmtenet. De woningcorporatie: 'We hebben geen verhaal dat eerlijk en helder is'

▲ Erik Roelofsen meet het geluid bij een willekeurige warmtepomp. © Henri van der Beek

Warmtepompen leiden tot burenruzies: 'Die goedkope uit Aziatische landen maken meestal meer herrie'

Arjen ten Cate, Inge Janse

24 april 2024, 16:00 • Laatste update: 24 april 2024, 17:46

Aanpak: visueel etnografisch onderzoek

EEN WARMER TRANSITIE

1 Tijdens het kijken

Op deze pagina is ruimte om alvast wat aantekeningen te maken. Ook staan er vragen die je mee kunt nemen tijdens het bekijken van de documentaire.

Welke scènes zetten je aan het denken?

Wat herken je?

Wat had je niet verwacht?

Notities

IN WARMTE TRANSITIE

Reactieronde

- Wat viel je op?
- Wat zijn je eigen ervaringen?
- Wat heb je om je heen gehoord?

Erasmus

Inzichten uit het onderzoek

- Oriëntatieproces: belang van betrouwbaar advies en sensorische ervaringen
- Na installatie: dagelijkse praktijken krijgen nieuwe vorm
- Technologische domesticatie: een proces van experimenteren en betekenis geven
- Belang van eigenaarschap en handelingsvermogen, zeker bij niet-initiatiefnemers

The Erasmus logo, featuring the name 'Erasmus' in a stylized, cursive script.

Inzichten uit het onderzoek

1. Benut informele netwerken en initiatieven die zich richten op de sensorische kant van de warmtetransitie (oriëntatieproces)
2. Creëer mogelijkheden voor eigenaarschap en betrokkenheid (voor- en achteraf)
3. Geef bewoners tijd om te wennen aan hun nieuwe verwarmingstechnologie ("Nazorg")

The logo for Erasmus, featuring a stylized, cursive script of the word "Erasmus" in black.

Eetpauze

Opdracht: vraag elkaar naar jullie warmte-ervaringen in huis!

Wat vinden jullie belangrijk? En wat vinden jullie partners/kinderen/huisdieren/gasten belangrijk?

Hoe speelt dat mee in de overstap naar duurzame warmte?

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ezafus', located in the bottom right corner of the slide.

Linkerkant werkvel

Wat moet er voor de implementatie van jullie warmte-initiatief gebeuren om bewoners mee te nemen in jullie plannen?

Ga eerst zelf aan de slag met de vragen en bespreek ze daarna in de groep

2 Vóór uitvoering

Hoe neem je bewoners mee in je warmteplannen? Zijn er dingen die je anders zou willen aanpakken na het zien van de documentaire?

Ga eerst zelf aan de slag met de vragen (15 min) en bespreek ze daarna in de groep (15 min).

Zijn er dingen uit je werk die je anders bekijkt na het zien van de documentaire?

(Hoe) neem je de wensen en zorgen van bewoners mee in je plannen?

Maak een cirkeldiagram:
Hoeveel ruimte is er in ons initiatief voor...

- de ervaring van huishoudens?
- technische aspecten?
- de financiële kant
- anders, namelijk ...

En reflecteer: zou je die verdeling liever anders zien?

Hoe ga je het gesprek aan met bewoners? Welke vragen zijn belangrijk om te stellen?

Op welke verschillende manieren kan je aansluiten bij de belevingswereld van bewoners? Bedenk drie nieuwe manieren om bewoners mee te nemen in jullie warmte-initiatief!

Rechterkant werkvel

Wat voor nazorg is er na de overgang van een nieuwe warmte-oplossing nodig?

Ga weer eerst zelf aan de slag en bespreek je inzichten daarna in je groep

3 Na uitvoering

Ook na de overgang naar een nieuwe warmte-oplossing zijn er momenten waarop bewoners behoefte kunnen hebben aan informatie, advies of een luisterend oor. Welke momenten kunnen we identificeren en welke acties kunnen we hieraan verbinden?

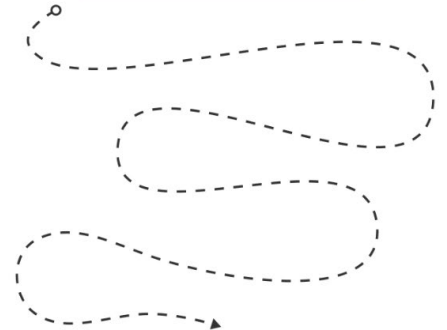
Ga eerst zelf aan de slag met de vragen (15 min) en bespreek ze daarna samen (15 min).

Wie is er verantwoordelijk voor 'nazorg'? Hoe richt je dat in?

Hoe ga je om met uiteenlopende ervaringen en verwachtingen van bewoners? Wat als er iets tegenvalt?

Maak een tijdlijn van het traject (van eerste plannen, aanbod aan bewoners, overgang naar nieuwe warmte-oplossing, tot en met de nazorg).

Benoem per fase bij welke momenten extra aandacht voor de ervaringen van bewoners nodig is en welke acties je hieraan kunt verbinden.

Gezamenlijke afsluiting

Wat weten we?

Wat nog niet?

Wat blijft lastig?

Waar gaan we mee aan de slag?

